

**КОСОВСКО-МЕТОХИЈСКА КАРИКА РАСРБЉИВАЊА БАЛКАНА
-МОГУЋИ ЕПИЛОГ И ЊЕГОВЕ ГЕОПОЛИТИЧКЕ ПОСЛЕДИЦЕ-**

Садржај: Током историје Срби су на Балкану представљали најзначајнији популациони и просторни чинилац. Геополитички циљеви великих сила и српских суседа били су усмерени на континуирано смањивање тог значаја посредством редуковања и фрагментације српских етно-просторних потенцијала. То је спровођено вишедимензионално у свим српским земљама, а нарочито на Косову и Метохији. После рата и успостављања протектората 1999. године процес систематског расрбљивања Косова и Метохије настављен је на различите начине и убрзаним темпом. Епилог се очекује у геополитичком чину званичног отцепљења Косова и Метохије од Србије. До њега би дошло на начин који је раније (приликом Дејтонско-париског споразума) већ тестиран – "свршеним чином" принудне територијализације и разграничења. Геополитичка прогноза упућује да би даља операционализација хипотетичког отцепљења могла да има следеће фазе: даља пропагандна припрема наводне неминовности осамостаљења Косова и Метохије; даље институционално дистанцирање Косова и Метохије од Србије; арбанашке војне припреме; подметање инцидента као повода за арбанашки напад; непосредна оружана акција Арбанаса; изнуда српског пристанка на губитак Косова и Метохије пред могућношћу хипотетичког губитка још веће територије.

Кључне речи: расрбљивање, геополитичка прогноза, Косово и Метохија, Србија, Балкан

Abstract: Throughout history, the Serbs have represented the most significant populational and spatial factor on the Balkans. Geopolitical aims of great forces and Serbian neighbours have been directed to continual decrease of that significance, by reducing and fragmentation of Serbian ethno-spatial potentials. That has been carried out multi-dimensionally in all Serbian areas, and especially in Kosovo and Metohija. After the war and the establishing of the protectorate in the year 1999, the process of systematic de-serbing of Kosovo and Metohija was continued in various ways, and accelerated. The epilogue is expected through the geopolitical act of official separation of Kosovo and Metohija from Serbia. This would happen in a similar way that was tested before (in Dayton-Paris agreement) – by "finished act" of forced territorialization and setting up the border lines. Geopolitical prognosis points to the expectation that the further operationalization of a hypothetical separation could have the following phases: further propaganda of the allegedly unavoidable independence of Kosovo and Metohija; further institutional distancing of Kosovo and Metohija from Serbia; Albanian military preparations; setting up of incidents as triggers of Albanian attacks; direct armed action of Albanians; extortion of Serbian agreement on losing Kosovo and Metohija, under the threat of hypothetical losing of larger territories.

Key words: de-serbization, geopolitical prognosis, Kosovo and Metohija, Serbia, the Balkans

Расрбљивање Балкана као историјско-геополитички процес

Историјско-географски константна чињеница јесте да Срби у демографском и просторном смислу представљају најзначајнији чинилац на Балкану. Територија изворних српских земаља је не само квантитативно највећа, него је и по свом геополитичком положају најзначајнија. Јован Цвијић је то почетком прошлог века (1907. године) непогрешиво препознао и констатовао: *"...ми смо истина врло мала држава али знатан народ, од Беча до Цариграда нема већег народа од нашега. Има начина да се то и у светској политици узме више ценити. Србија би, и због свога положаја, могла и данас бити најважнији фактор на Балкану. Свет треба да зна и*

¹ Др Миломир Степић, ванредни професор, Географски факултет, Београд, Студентски трг 3/III.

да се увери, да Србија може да оперише с много већом целином, но што је њена територија. Од Србије могу да пођу највеће територијалне трансформације" (Цвијић Ј., 1987). С обзиром на круцијални глобални, евроазијски и регионални геоекономски, геополитички и геостратегијски значај који Балкан има за све велике силе које су се историјски смењивале у хијерархијским порецима моћи, оне су, вођене сопственим циљевима, настојале да српски фактор држе под контролом, не дозвољавајући му да се политички-територијално конституише у својим правим историјско-географским и етно-просторним габаритима, те да тако постане релативно аутономан и респектабилан субјект на југоистоку Европе где се укрштају и конфронтирају разнородне сфере утицаја и интереса. Сходно томе, формирајући специфичну "симбиозу интереса" са српским суседима и њиховим великодржавним амбицијама, претенденти на контролу Балкана настојали су да што више демографски слабе српски народ, а упоредо са тиме и просторно фрагментирају и сажимају његове територије. Као крајњи геополитички резултат расрбљивања требало би да настане вештачки успостављена равнотежа (не)моћи на Балкану, те такво стање где у "геополитичком чвору" (Илић Ј., 1994) више ни српски фактор не би могао евентуално да ремети замисли моћних.

Просторна свеобухватност јесте једна од главних особина процеса расрбљивања Балкана:

- На *западу* и *северозападу* он је усмерен на компактне српске области: Банија, Кордун, Лика и Далмација, укључујући крајње територијалне домете и издвојена српска "острва" (Бела Крајина, Жумберак, Горски Котар и Капела).

- На *северу* су на удару биле физичко-географски "отворене", равничарске, панонске српске земље, у првом реду Славонија и Барања, али у одређеној геополитичкој констелацији то је сурово спровођено и у Срему, Бачкој и Банату.

- Процеси расрбљивања на *источном* ободу српских земаља такође имају историјски континуитет, а нису престали ни успостављањем тзв. природне, баријерне, релативно стабилне и већ прилично дуготрајне границе са Бугарском (делимично и Румунијом).

- Највећи демографски и територијални износи десрбизовања Балкана остварени су на *југу*, у областима немерљиво важним за српско историјско памћење, духовну вертикалу, културно-цивилизацијски континуитет, државотворну традицију, економски развој и геополитички положај – у Македонији и Старој Србији, у Црној Гори и Дубровнику.

Дакле, расрбљивање није процес који се реализује из једног или два, већ из свих смерова. Њиме нису угрожене само периферне области и широки погранични појасеви српских земаља него и саме централне територије Србије, како историјске (Рашка област, Косово и Метохија, јужни део Старе Србије), тако и савремене (Шумадија, Београд...).

Расрбљивање није једнозначан процес. Његову суштину, а нарочито конкретизацију карактерише **вишедимензионалност**:

- У *демографском* смислу, расрбљивање се остварује ретко када кроз парцијалне популационе процесе, већ по правилу синхронизованим деловањем масовног ратног физичког уништавања цивила и војника, ниског природног прираштаја, принудних миграција, те посредно или непосредно присилног верског, језичког и националног конвертитства. Само у 19. и 20. веку српски популациони потенцијали смањивани су у више наврата до критичне границе, те је демографски опоравак био немогућ. Према историчару Љубодрагу Димићу, у Првом и Другом српском устанку смртно је страдало близу 150.000, а у Првом и Другом балканском рату око 220.000 Срба. У Првом светском рату погинуло је преко 1.200.000 Срба, а још око 500.000 су постали инвалиди. Размере демографске катаклизме употпуњује

чињеница да се углавном радило о млађем, радно-активном и демографски репродуктивном становништву. Губици у Другом светском рату (постоје различите процене, али не мање од око 1.000.000 православних Срба) и у рату 1991-1999. године додатно су умањили ионако ослабљене српске популационе потенцијале, док су популациони потенцијали српских суседа остали очувани, а код балканског исламског становништва и знатно увећани. То је, заједно са одмаклим процесом демографске транзиције, резултирало негативним природним прираштајем у последњих 15-20 година у готово читавом простору српских земаља. Систематским миграционим "сабијањем" Срба у оквиру тзв. предкумановске Србије остале српске територије су додатно пражњене и фактички отворане за "етно-просторну супституцију" – некада искључиво или доминантно српске области постајале су не-српске. Готово да нема примера у свету да је једна етно-просторна "смена" спроведена тако брзо, систематично, просторно осмишљено и геополитички пројектовано као "смена" Срба Арбанасима на Косову и Метохији². Међутим, српски територијални губици највећих размера настајали су услед верског, језичког и националног конвертитства, које је, са незнатним изузетцима, спровођено прикривеном или отвореном принудом. Само у другој половини 20. века из српског националног корпуса политичким декретима створено је више нових "нација" – "Македонци", "Црногорци", "м(М)услимани" (сада махом самопреименовани у "Бошњаке") и "Југословени", а могуће је да се појаве и нове. То прати и апсурдан процес издвајања "нових језика" из српског. При томе, не би требало заборавити да се велики број Срба (и њихових територија) променом верске припадности "прелио" и у друге националне корпусе (арбанашење, хрватизација, мађаризација, германизација, бугаризација...). Територије изгубљене трансфером Срба у новопроизведене или већ постојеће, углавном суседне нације, имале су и имају немерљив геополитички значај³.

- Употребом *културно-цивилизацијског* инструментаријума расрбљивање Балкана најчешће је добијало дугорочне или трајне ефекте. Вековима је оно остваривано "ампутацијом" великог дела српског народа и српских земаља од источно-православног (византијског) културно-цивилизацијског ареала коме су они изворно припадали. Истовремено, превођени су у остала два која се са првим управо на Балкану додирују, прожимају и сукобљавају – у западно-католички и оријентално-исламски. Ударима је посебно била изложена Српска православна црква као духовни и национални стожер српског народа. Стога се у расрбљивању Балкана са изузетном доследношћу приступало претварању српских цркава у католичке и у дамије (чак су и узурпирани од нових, неканонских, "титоистичких" православних "цркава"), али и њиховом масовном и систематском рушењу. То траје и данас, на размеђу 20. и 21. века – од Хрватске, запоседнуте Српске Крајине и српских крајева који су дејтонско-париским споразумом припали Федерацији Босни и Херцеговини, до /БЈР/Македоније, Црне Горе и Косова и Метохије, где је само од доласка међународних снага потпуно спаљено, срушено или тешко оштећено 115 српских цркава и манастира (у арбанашким немирима од 17-18. марта 2004. године тај број је још за неколико десетина увећан). Такође, систематски су рушени и уклањани објекти српске световне архитектуре, а нарочито властелински дворци, градови, утврђења и тврђаве из средњег века. Услед дуготрајне окупације, потоњих сталних ратова за ослобођење, латентног сиромаштва српске државе и друштва, те брисања српског

² Прецизне правце и геополитичку суштину арбанашког имиграционог продора у централну територију српске средњовековне државе идентификовао је и објаснио још почетком 20. века знаменити српски географ Јевто Дедијер (Дедијер Ј., 1912).

³ О процесу расрбљивања посредством тзв. српске етничке дивергентности видети у научној монографији *У вртлогу балканизације* (Степић М., 2001). Погледати и шему *Демо-геополитички механизам редуктовања и фрагментације српских земаља* (стр. 245).

колективног памћења и свести о стварном и симболичком значају тих репера за историјску и државотворну вертикалу – ти објекти нису обнављани и посредством васпитно-образовног система уграђивани у српски колективни етно-психолошки склоп. А њихов геополитички значај је изузетно велики јер представљају "историјске тапије" и непорециве доказе о српском баштињењу великог дела балканског простора. Стога не изненађује што је "етничку супституцију" у стопу пратила "архитектонска супституција" – убрзана градња сакралних и световних објеката не-српскоправославног идентитета и то управо у геополитички кључним, српским централним територијама и средишњим областима српске духовности и државотворности – у Старој Србији (/БЈР/Македонији, Косову и Метохији и Рашкој области). Геополитички циљ је јасан – уз већ релативизовано српско етничко право (демографском супституцијом Срба Арбанасима и новим "нацијама" насталим исламизовањем, "македонизовањем", па и "црногоризовањем" Срба) и српско државно право (стварањем нових државних и државоликих творевина на тлу српских земаља), требало је релативизовати и српско историјско право на изворне српске територије.

- Примени *пропагандних средстава* у расрбљивању Балкана увек је придаван велики значај, а српска интелектуална елита и политичка номенклатура томе или нису посвећивали довољну пажњу или нису на прави начин парирали. А свеобухватно дезинформисање и манипулисање о Србима и српским земљама је свеобухватно – од порекла на Балкану, аутентичног просторног размештаја, територијалног опсега и зоналних граница српског етничког и историјског простора, до преднемањихких и немањихких државотворних традиција, духовне верикале, ослободилачких прегнућа, трагичности сеоба, аутохтоности и етно-просторне присутности у данас периферним српским зонама, па чак и вишемилионских војних и цивилних жртава у ратовима током 19. и 20. века. Релативизује се готово све, чиме се изазива стална колективна сумња, несигурност и страх од нових манипулација, чак и онда када се ради и о лако доказивој истини. Посредно или непосредно, у пропагандно расрбљивање укључени су политика, дипломатија, наука, култура, просвета, а нарочито страни и домаћи штампани и електронски медији, и то свесно (због интереса) или несвесно (због незнања). Медијска моћ као део тзв. недодирљиве или меке моћи ("*soft power*") дошла је до изражаја током ратова у пост-југословенском простору током последње деценије 20. века, али је континуирано и геополитички циљано припремана деценијама раније. Став о наводној *српској кривици* створен је још пре почетка сукоба у Словенији⁴, дограђиван је током свих сукоба у бившој СФРЈ, да би демонизација Срба достигла врхунац пред рат и за време рата 1999. године у вези Косова и Метохије. "Случај Рачак" постао је симбол медијске злоупотребе аналоган бројним ранијим случајевима када је било потребно "произвести" непосредан повод за политичко-дипломатске или војне акције принуде. Пропагандно-психолошка пресија била је тако снажна и заглашујућа (и данас је слична, али у модификованом облику) да је код великог дела народа изазвала истинско осећање стида што припада српству, индиферентност или презир према српским традицијама, савременим колективним егзистенцијалним питањима, геополитичким циљевима и интересима, националним институцијама и угледним појединцима. "Златна нит" која се пропагандно дуго и успешно провлачи, а која је данас несумњиво постигла геополитички успех јесте теза о тзв. Великој Србији. Њоме ће се покушавати да се и у будућности Србима намећу геополитичке фрустрације, одржава комплекс кривице, инхибирају било какви покрети за национално и државно интегрисање, подстичу унутрашње поделе и изазива страх од наводне великосрпске опасности.

⁴ Пропагандне манипулације деценијама раније константно су коришћене управо за промоцију арбанашког питања на Косову и Метохији (од "злоупотреба ОЗН-е и УДБ-е", до "услова у студентским домовима", "селективног /само арбанашког/ тровања", "штрајка рудара Старог трга"...).

• *Геополитички* аспекти расрбљивање Балкана јесу веома комплексни. Читаво српско питање суштински се своди на геополитичко питање⁵. Круцијални глобални и евроазијски геополитички значај и константни "геополитички магнетизам" Балкана увек је инспирисао велике силе да у том простору никако не дозволе формирање релативно простране, етнички компактне, политички стабилне, економски просперитетне и војно снажне, те по својим географским предиспозицијама и геополитичком положају важне независне државе, која би претендовала да у међународним односима достигне позицију субјекта способног за повлачење самосталних потеза. Исправно су процењивале да такав "капацитет" има једино интегрална српска држава на укупном простору српских земаља. Стога су, чак и онда када су сагласно сопственим интересима "дозвољавале" да већина српских земаља буде унутар једне државе, њеним границама обухватале и не-српске етно-националне колективитете којима је додељивана улога противтеже српском фактору. Парализа геополитичке улоге целовитог српског демографско-просторног чиниоца и потенцијалне интегралне српске политичко-територијалне јединице на Балкану истрајно и доследно је спровођена на више начина: сталним сажимањем српског етничког простора из свих смерова; формирањем таквих спољашњих (државних) и унутрашњих (административно-политичких) граница да оне фрагментирају, економски маргинализују и међусобно изолују тако испарцелисане делове српског простора; успостављањем нових не-српских држава на српском историјском и етничком тлу, и то идеолошко-политичким насиљем, "етно-инжењерингом" и "геополитичким менаџментом" (подразумева се да такве државе и државолике творевине не само настају на антисрпским принципима, него имају и антисрпску геополитичку "мисију" на Балкану); форсирањем регионалног, наднационалног и супраддржавног интегрисања (јужнословенског, балканског, централноевропског, подунавског, јадранског, европског, евроазијског...) целине или делова српских земаља, али не као претходно формиране интегралне националне државе, већ у "аморфном" политичко-географском и етно-просторном стању... На ове начине долази се до "пожељне Србије" и њене "прихватљиве" (предкумановске) пространости, геополитичке безначајности и не-пијемонтизма. Косово и Метохија су незаобилазна карика не само у процесу територијалног редуковања и фрагментирања Србије, већ и геополитичког маргинализовања и укупног расрбљивања српских земаља на Балкану.

Епилог расрбљивања: сценарио хипотетичког отцепљења Косова и Метохије од Србије

Косово и Метохија су од 1999. године под протекторатом УН које персонификују КФОР и УНМИК. Присуство међународних војних снага се сукцесивно смањује, а арбанашка војна моћ све више јача кроз некадашњу терористичку ОВК (UÇK – Ushtria Çlirimtare e Kosovës), сада силу озваничену кроз Косовски заштитни корпус и Косовску полицијску службу, те очуване и новоформиране паравојне снаге, локалне и међународне (углавном исламистичке) терористичке групе. Високи представници генералног секретара УН систематски реализују постављени задатак који је још Бернар Кушнер јавно саопштио – *"да Србије на Косову буде што мање"*. Преношењем све бројнијих овлашћења са међународних на косовске (арбанашке) институције, Косово и Метохија се готово незадрживо крећу ка независности (и/или уједињењу са Албанијом). Једини "проблем" јесте одређивање најповољније констелације, начина за операционализацију и озваничење отцепљења, тј. питање какав "механизам" активирати за што безболније и што прихватљивије спровођење

⁵ О геополитичкој вишедимензионалности овог феномена видети у научној монографији *Српско питање – геополитичко питање* (Степић М., 2004).

самог поступка коначног и потпуног осамостаљења Косова и Метохије, а да то не изазове неконтролисани "ефекат домина" (/БЈР/ Македонија, Босна и Херцеговина...) и друге проблеме. Немоћ Србије, српских институција и политичара да спрече даље "клижење" Косова и Метохије ка отцепљењу је очигледна, а арбанашке тежње "међународна заједница" не само да не спречава (а могла би истим методама као у Републици Српској), него и подстиче. Какав ће бити редослед потеза до "свршеног чина"? Није ли то "већ виђено" приликом пада Републике Српске Крајине и просторног сажимања Републике Српске 1995. године, те напада на Србију (и Црну Гору) 1999. године? Да ли се заиста не може спречити овакав сценарио:

-Даља пропагандно-психолошка припрема - Кампања пропагандне припреме о "неминовности осамостаљења Косова и Метохије" се наставља и појачава, а усмерена је како према иностранству, тако и према домаћој јавности (нарочито према београдским медијским "конзументима"). Форсира се став да је очување Косова и Метохије у саставу Србије не само немогуће, него и са аспекта српских интереса наводно нерационално (економски, политички, војно-безбедносни и други интереси, а нарочито прокламоване тежње да се приступи Европској Унији "у коју не можемо без јасних граница и са унутрашњим проблемима"). У тој пропагандној кампањи и даље се ангажују досадашњи страни и домаћи учесници: политичари и официри, бивше и садашње дипломате, међународни посредници, "експерти" за Балкан, челници неких невладиних организација... У машинерију оправдавања отцепљења Косова и Метохије од Србије све интензивније се укључују домаћи штампани и електронски медији од угледа и традиције (са новом уређивачком оријентацијом у складу са "политичком коректношћу", наводном конјунктурношћу, самододељеном мисијом едуковања национализмом "заражених" читалаца и модернизовања конзервативне Србије, те сагласно са у међувремену трансформисаним власништвом медија). Истовремено, наставља се демонизовање Срба, потенцира се да су сами криви за оно што им се сада на Косову и Метохији догађа и да је насиље Арбанаса тобоже само разумљива и оправдана осветољубивост. Посебно се даље апострофира српска интелектуална елита и политичка номенклатура због *"отпора који пружа очишћењу од националистичког лудила"*.

-Ново институционално дистанцирање Косова и Метохије од осталог дела Србије – Наставиће се даље слободно тумачење Резолуције 1244 Савета безбедности УН у смислу примене њеног "духа", а не "слова". Биће све више употребе тзв. двоструких стандарда, тако да ће већина арбанашких захтева бити испуњавана, са образложењем "да се тиме не крши Резолуција 1244 и да је за њено тумачење једино надлежан Високи представник", док ће српски захтеви бити одбијани "јер нису у складу са Резолуцијом 1244". Уз остале "поруке", тиме међународна управа све директније ставља до знања Србима са Косова и Метохије "да је даља борба за о(п)станак бесмислена", а званичном Београду "да држи руке даље од Косова за чији коначни статус је једини надлежан Савет безбедности УН". Упоредо, одвијаће се јачање већ створених и формирање нових органа власти "суштинске косовске самоуправе", вршиће се даљи пренос функција са међународних на косовске институције, чак и оних које су изразито државотворне, а предузимаће се и конкретни потези (како међународне управе, тако и арбанашких политичких структура) на ампутацији Косова и Метохије од Србије – посете страних дипломата без консултовања службеног Београда, инфраструктурно "увезивање" са Албанијом (на пример: ауто-пут Приштина – Драч), а све лошије саобраћајне и друге везе са централном Србијом, аеро-фото снимање насилно успостављеног тренутног стања имовине и власништва, конституисање косовске царинске службе, правно верификовање пљачке и узурпације српске приватне имовине, противправна приватизација имовине државе Србије, ослобађање сваког за злочине осумњиченог арбанашког функционера који је ухапшен у

Европи, даље компликовање институционалних веза косовско-метохијских Срба са Београдом...

-Војне припреме Арбанаса – Заштићене смишљеном пасивношћу КФОР и УНМИК, тј. под њиховим патронатом, даље бројчано, организационо, технички, финансијски и мотивационо јачају војно-полицијске и обавештајне структуре косовско-метохијских Арбанаса. Оне су сада у великој мери преименоване и проглашене институционализованим и легалним, мада су опстале и умножиле се и оне илегалне и терористичке, те заједно са наоружаним породицама и појединцима чине јединствену и добро организовану оружану силу. Инспирише их чињеница да су "на корак до циља" и да је ово јединствена прилика за националну, политичко-територијалну и великодржавну интеграцију чему тренутно стоји на путу *de facto* само недостатак међународног признања и међународна управа (уз то, њима наклоњена и уплашена за сопствену безбедност у случају евентуалног арбанашког незадовољства темпом или суштином развоја догађаја). Стога се расположиво време користи за "коначно преузимање" територије посредством континуираних терористичких напада на преостало српско становништво, увежбавањем и заузимањем кључних позиција усмерених на тзв. административну линију према централној Србији.

-Подметнути инцидент као повод – У складу са повољним (гео)политичким *timing*-ом уследило би изазивање инцидента за који би били окривљени Срби (Србија), који би послужио као "још један доказ великосрпске агресије", неодрживости постојећег стања и "останка Косова у Србији", те који би, сврсисходно медијски "обрађен", био употребљен као непосредан повод за нову и тобоже спонтану арбанашку оружану реакцију. То се, по правилу, предузима кад је потребно "запалити варницу" оружаног обрачуна као предигре за потоње кључне војно-политичке одлуке (на пример: некада Сарајевски атентат, Тонкиншки инцидент..., а недавно Маркале, улица Васе Мискина, Рачак...). Избор инцидента је веома велики: од могућег стварног војног реаговања наших војно-полицијских снага из смера централне Србије испровоцираног неким арбанашким нападом или учињеном на лажни "миг" и са прећутном "дозволом" међународне заједнице, до пласирања преваре о истом таквом нападу, који се, у ствари, није десио, али ће се то јавно саопштити тек много касније када је "посао завршен" (слично накнадном реаговању челника међународног тима патолога о манипулативној улози "случаја Рачак" као непосредног повода за агресију). Идеално место за такав подухват је Косовска Митровица – фактички подељен град на српски и арбанашки део, са латентним конфликтним стањем, са српским делом који је већ апострофиран од УНМИК и КФОР као тобоже реметилачки фактор косовске идиле и неинтегрисан у систем привремене самоуправе, са жилавим "паралелним структурама власти екстремних Срба које подржава Београд"... Инцидент би се могао извести на више начина. На пример: упадом преко Ибра са српске на арбанашку страну града (чак и преко моста са кога би "баш тада" биле повучене страже КФОР), где би био учињен масакр (стварни или фингиран) у арбанашким кућама и на невиним арбанашким цивилима. То би чак могла да изведе припремљена и убачена арбанашка група (касније би се на лицу места пронашао неки "необориви доказ" њиховог наводно српског идентитета – подметнута лична исправа, писмо, крстић на ланчићу...) или, пак, нека прерушена група специјалаца присутних снага НАТО.

-Оружана (ре?!)акција Арбанаса – После прибављања "разлога", оправдања" и "непосредног повода", следи муњевита, добро осмишљена, планирана и координирана арбанашка акција (уз неактивност, прећутну сагласност, посредну или непосредну помоћ КФОР и УНМИК) у којој се, веома брзо и по већ виђеном сценарију паравојног ангажовања велике масе цивила, *етнички чисте* прво српски засеоци, појединачне куће и преостали Срби у појединим улицама или зградама

косовско-метохијских градова, а потом и преостала српска села у окружењу и мање енклаве (Велика Хоча, Гораждевац, Грачаница, Прилужје, Чаглавица, Племетина...). Истовремено би трајало паљење и рушење преосталих српских цркава и манастира, те осталих обележја и доказа српске аутохтоности на Косову и Метохији. Међународне војно-полицијске снаге би биле пасивне, блокиране, па чак можда и нападнуте, тако да би њихова заштита Срба била искључена. Шта више, могуће је да би, *de facto*, и учествовали у етничком чишћењу тако што би евакуисали Србе под изговором да не могу да их заштите. У наставку (или у следећој фази) уследио би напад на крајеве који су "ослоњени" на централну Србију и заузимање већих српских енклава – српског дела Косовске Митровице, Звечана, Лепосавића и Ибарског Колашина (Зубиног Потока), Сиринићке жупе и Штрпца, Липљана и његове шире централнокосовске околине, Горње Мораве, Изморника и Новобрдске Криве Реке (тзв. Косовског Поморавља). Тако би Арбанаси потпуно завршили демографско расрбљивање Косова и Метохије, уништили највећи део српског сакралног и световног градитељског наслеђа као просторних (и геополитичких) репера простора, потпуно етно-просторно запосели територију Косова и Метохије и изашли на пројектоване "државне границе Косова", постављајући то као аргумент "фактичког стања" у будућем тражењу политичког решења. Званични Београд и Србија би само "улагали оштре протесте међународној заједници", али би практично веома мало могли да учине јер би читав процес пратила унапред припремљена и оркестрирана антисрпска кампања страних политичара и дипломата, у координацији са водећим светским (могуће и домаћим) медијима и неформалним групама за притисак. Ангажовање, пак, српских војно-полицијских снага на Косову и Метохији у циљу заштите српског становништва и имовине (оправдано?) би се сматрало немогућим и самоубилачким због "везаних руку" услед обавезујућих међународних одредби раније потписаних "споразума" – Резолуције 1244 Савета безбедности УН и Војно-техничког споразума из Куманова.

-Како добити српски пристанак и потписивање губитка Косова и Метохије(?) – Упркос фактичког српског демографског, својинског, геоекономског, административно-територијалног, правно-политичког и другог губитка Косова и Метохије, и даље би остало отворено питање признавања тог губитка потписом "званичног" Београда. Све док тог потписа нема губитак није озваничен и постоји могућност српске "реконквисте" у некој повољнијој геополитичкој констелацији. (Сходно томе, унутар дела србијанске политичке номенклатуре, а наручито унутар Српске православне цркве, актуелизовани су експлицитни захтеви да "нико нема право да потпише отцепљење и губитак Косова и Метохије".) Стога се може очекивати да ће међународна заједница у одређеном тренутку и геополитичком контексту тражити начин да се званични Београд "утера" у потписивање и озваничење ампутације Косова и Метохије од Србије – било у форми "треће републике" као прелазне фазе, било у форми "поделе" где би Србима (Србији) као "сатисфакција" остао северни део (само Лепосавић, Зубин Поток и Звечан, или чак и мање), било у форми "размене територија" (три наведене општине на северу Косова и Метохије за три општине на југоистоку централне Србије – Медвеђа, Бујановац и Прешево), било у форми потпуне или тзв. условне независности, или, пак, у форми тренутног или одложеног интегрисања са Албанијом (и осталим деловима Балкана на које пан-албански покрет има аспирације) у појавном политичко-географском облику тзв. Велике Албаније.

Али, како натерати некога ко персонификује српску политичку класу на сам чин потписивања (било да је приморан на то као на најмање лоше решење, било као политички алиби за некога ко је то и раније хтео да учини сматрајући да је "Косово давно изгубљено")? Сигуран начин јесте суочити Србе, Србију, званични Београд и српску политичку номенклатуру са реалном могућношћу да војном принудом **изгуби**

територијално још више од Косова и Метохије. Тај "метод" је испробан и показао се успешним приликом сличног неприхватања да се Република Српска сведе на 49% територије Босне и Херцеговине. Стога, ради постизања "брзог решења" и "трајног статуса" на Косову и Метохији, међународна заједница и њихове трупе не само да не би спречиле, већ би и подржале даљи продор арбанашких војних и полицијских снага, терористичких паравојних јединица и наоружаних цивила преко административне линије у централну Србију. Да ли би српске војне и полицијске снаге могле овога пута то да спрече, с обзиром да за њихово дејство не би било међународно-правних препрека какве их онемогућавају на Косову и Метохији? То би у овом међународно-политичком тренутку, геостратегијским односима и општем стању државе и њених оружаних снага било крајње дискутабилно, чак и у строго војничком смислу (нарочито због тога што би свака српска војна акција била оркестрирано и унапред осуђена као "прекомерна употреба силе", "зверски напад на цивиле", "геноцидно масакрирање недужних цивила" и "ратни злочин", услед чега би већина полицијског, војничког и официјерског састава ступала у борбу са оптерећењем да било шта да учине или нареду, биће касније прогоњени од Хашког трибунала или домаћих судова). Даљи арбанашки продор и запоседање простора централне Србије могао би бити оријентисан у следећим смеровима:

- Уз помоћ одмах реактивираних ОВПМБ, преко Церевајке могло би бити заузето Прешево и кроз Кончуљску клисуру Биначке Мораве (преко Кончуља, Добросина, Лучана и Великог Трновца) освојен Бујановац, а потом угрожено, а могуће и освојено – Врање. Тако би била пресечена моравско-вардарска удолина и саобраћајни коридор дуж ње (Коридор Х)⁶. То би угрозило /БЈР/Македонију, а нарочито Грчку која би због економских разлога (на пример: угрожена туристичка сезона...) инсистирала на хитном смиривању и политичком решењу, по цену да оно буде и неповољно по Србе.

- Из смера Приштине, преко превоја Гољак, могли би бити одмах заузети Туларе и Сијаринска бања (тамошње арбанашко становништво и насеља послужили би као значајна подршка), а потом Медвеђа и можда Лебане, чиме би био омогућен продор у област Јабланице и услови да се озбиљно угрози Лесковац.

- Из традиционално снажног арбанашког упоришта Малог Косова (Лаба) и Подујева могао би да уследи продор преко Преполца и Мердара, удар на Куршумлију и даље, у област Топлице и ка Прокупљу, са могућношћу претње чак и Нишу.

- Остваривањем свог опсесивног циља – заузимања и српског (северног) дела Косовске Митровице – даљи арбанашки атак на Звечан, Лепосавић, а потом на Рашку, те даљи њихов продор долином Ибра ка Ушћу и претња Краљеву – тешко би могли бити заустављени. Из смера Лешка ка Белом Брду, а посебно од Руднице према Равном Копанику, могућ је арбанашки покушај овладавања изразито доминантним и важним масивом Копаника, одакле би за даље угрожавање била отворена његова шира североисточна подгорина – Јошаничка Бања, Брус, па чак и Александровац (са могућношћу претње Крушевцу).

- Од Косовске Митровице, на другу страну, уз долину Ибра, преко Зубиног Потока и дуж језера Газиводе (кроз Ибарски Колашин), Арбанасима би био отворен пут ка Тутину и Новом Пазару. Са великим степеном сигурности ту је могуће очекивати активирање и војно ангажовање већ постојећих милитантних муслиманских група, њихово изразито омасовљење наоружаним цивилима и евентуално спајање са придошлим арбанашким снагама из смера Косовске Митровице. Уследио би њихов заједнички продор ка Сјеници ради остварења постављеног (гео)политичког

⁶ О савременом геополитичком значају југоисточне Србије видети у научној монографији *Југоисток Србије – континуитет кризе и могући исходи* (Танасковић Д., Радовановић М., Милошевић М., Пандуревић В., Степић М., Кресовић Т., Чолић В., 2001).

циља оружаним путем и тзв. свршеним чином – реактивирања статуса и улоге давно нестале окупационе творевине Новопазарског санџака, тј. формирања муслиманског ("бошњачког") "Аутономног /Републике/ Санџака" на тлу српске историјско-географске Рашке области. Не би требало искључити могућност усмеравања дејстава ка муслиманско-арбанашким деловима северне Црне Горе (Рожаје, Плав, Гусиње и делови општина Бијело Поље и Беране), те на северозапад, ка граници Србије и Босне и Херцеговине у циљу евентуалног спајања са муслиманским "горажданским *panhandle*-ом" (Степић М., 2001). Тако би се "санџачки" политичко-територијални *corpus separatum* не само формирао у пројектованим просторним димензијама, него би испунио и своју планирану антисрпску геополитичку улогу – на једној страни би прекинуо везу Србије и Црне Горе, а на другој страни би, као карика у ланцу тзв. Зелене трансверзале, као "транзитна земља" и "политичка земљоузина" (Џвијић Ј., 1987), спојио Босну и Херцеговину и Косово и Метохију.

Хипотетичким остваривањем максималних успеха на свим фронтним и на свим правцима наведених продора (до поменутих апроксимативних тачака и линија), Арбанасима би успело да дуж сектора који одговара широј ободној зони око Косова и Метохије остваре домете тзв. Велике Албаније⁷, освоје и по опробаном хрватском принципу "спржене земље" опустоше ионако осиромашен и демографски проређен велики део територије Србије, геноцидно физички униште, непосредно прогнају или приморају на расељавање огроман број српског становништва, изазову истинску (а не као 1999. године геополитички манипулативну) хуманитарну катастрофу, те доведу Србију на ивицу потпуног политичког, војног, економског и сваког другог суноврата и ентропије. У тако војно-политички дефанзивној и преговарачки неповољној ситуацији за српску страну и српске интересе, која је, *de facto*, успостављена геополитички циљним и координираним садејством "међународне заједнице", њихових трупа на терену и арбанашких снага као "нова реалност" – покреће се до тада привидно трома дипломатска машинерија. У замену за потпис на губитак Косова и Метохије, Београду би се могао понудити "брз и праведан мир", повлачење арбанашких снага унутар граница будућег независног Косова и заштита тамошњих (преосталих) цркава, манастира и "српске мањине која ће имати право да се врати у своје обновљене куће, што ће контролисати међународна заједница". Такође, обећава се брза интеграција у западне војно-безбедносне, економске и политичке структуре "будућој стабилној (без косовског проблема) и демократској Србији". У супротном, ако се ова "фер понуда" не прихвати, страни посредници су овлашћени да упозоре како међународна заједница, ето, неће моћи да спречи предстојеће потпуно српско расуло, даље арбанашко напредовање и могуће заузимање Лесковца, Краљева, Врњачке Бање, Трстеника...

Уместо закључка: могуће геополитичке последице

Новонастала ситуација неодољиво подсећа на време пада Републике Српске Крајине и западних крајева Републике Српске, те српског "утеравања" у Дејтонски "споразум". Београду се сугерише да се не инати са "међународном заједницом", да не оклева и не излаже се још већим губицима, да не понавља раније грешке када је прво одбијао наводно боље услове, а потом прихватао лошије, да се у име мира храбро

⁷ О идејама и картографским представама различитих пројеката тзв. Велике Албаније видети у делима: *Велика Албанија – поријекло, идеје, пракса*, (Борозан Ђ., 1995); *Косово и Метохија – изазови и одговори*, (Група аутора, 1997); *Велика Албанија – замисли и могуће последице*, (Група аутора, 1998) итд.

О површинама територије (у km² и %), те конкретним областима, речним долинама, котлинама и градовима које би балканске земље изгубиле у случају формирања тзв. Велике Албаније видети у научној монографији *Косово и Метохија – политичко-географске и геополитичке перспективе*, (Степић М., 1999). (табела на стр. 27)

одрекне Косова које је ионако давно изгубљено, да више не гледа у прошлост и митоманску "небеску Србију", већ у будућност и "земаљску Србију", да територија и границе више нису важни када ће сви једног дана ући у састав Европске Уније... Мучној неизвесности која претходи одлуци допринели би апокалиптични медијски извештаји о рекама прогнаника, спаљеним градовима и селима, арбанашким шен-лучењима у оскрнављеним српским црквама и манастирима, индукована летаргија и синхронизовани (већ виђени) наступи "рационалних политичара" и "независних интелектуалаца и експерата" који, позивањем да се пристанком на губитак Косова и Метохије учини у овом тренутку једино могуће, имају улогу да српско колективно психолошко стање доведу до високог степена напетости, тако да изнуђени потпис буде дочекан као олакшање. У драматичним околностима обавља се чин потписивања, а то се представља као велика српска дипломатска победа јер ће се под притиском "међународне заједнице" арбанашке снаге вратити у границе Косова и Метохије, те под српску цивилну и војну контролу одмах вратити заузети градови Врање, Куршумлија, Брус, Александровац, Прокупље, Рашка... Саопштава се да ће касније то бити учињено и са Новим Пазаром, Сјеницом, Тутином, Медвеђом, Бујановцем и Прешевом, али "за сада" ће тамо бити распоређене међународне снаге (?)ФОР које ће разоружати арбанашке војне формације, те гарантовати мир и повратак прогнаних Срба, а политичко решење биће демократски и у интересу свих страна тражено касније "у виду суштинске аутономије у оквиру Србије". Потом ће уследити кампања убеђивања да је тријумфална српска миротворна политика успела да се ослободи косовско-метохијског баласта који је био препрека потпуног укључења у међународну заједницу и да је сада отворен пут нашег приступа евро-атлантским интеграцијама.

Турбулентне процесе, општу нестабилност и политичко-дипломатски *timing* имаће прилику да искористи црногорски сепаратистички покрета констатацијом да "државна заједница" више не постоји и хитрим проглашењем Црне Горе независном државом (чак и без референдума). Слично би се могло десити у Војводини, где би се сепаратизам тобоже оправдао паролом "да Војводина више не жели да буде успоравана у свом путу ка Европској Унији и жртва агресивне самоубилачке великосрпске политике *крви и тла*". Муслимани новопазарског, сјеничког и тутинског краја неће пропустити шансу да успоставе аутономну политичко-територијалну јединицу чије ће границе обухватати не само простор већином насељен муслиманским становништвом, већ можда и читаву Рашку област (њен србијански, а могуће и црногорски део). Она би само формално (а можда ни тако) била у саставу Србије, а њен опстанак би гарантовале снаге НАТО својом базом, на пример, на Пештеру. По сличном моделу постигло би се "решење" за бујановачко-прешевску област југоисточне Србије (можда и за Медвеђу), где би се овлашћења са међународне управе и трупа постепено преносила на институције локалне (регионалне?) самоуправе, "локалну полицију која би одражавала етничку структуру становништва" и неки "Бујановачко-прешевски заштитни корпус". Срба тамо убрзо не би ни било, тај простор би такође само формално остао део Србије, а фактички потпуно повезан са "независним Косовом". Инерцију насилног, вештачког и самозаваравајућег "трајног стабиловања Западног Балкана" велике силе ("међународна заједница"), доследно следећи сопствене интересе, пренеле би на суштинску ревизију Дејтонско-париског споразума, те би, са образложењем да настоје да од Босне и Херцеговине створе "одрживу државу", приступиле њеном даљем унитаризовању посредством укидања Републике Српске и поделом њене територије на два или више мултиетничких кантона.

Комплексан и вишедимензионалан процес расрбљивања Балкана тиме би био готово потпуно реализован, српски косовски државотворни темељи, национални

корени и духовна вертикала разорени, српски етнички и историјски простор потпуно фрагментиран и знатно редукован, српске земље остављене у стању политичко-географске неинтегрисаности и аморфности, њихов геополитички положај постао би маргиналан, а међународно-политички утицај минималан. Државолика творевина Србија би коначно била сведена на површину "пожељне" и "безопасне" Србије од око 50.000 km² и тако уравнотежена у (не)моћи са Хрватском, Босном и Херцеговином и /Великом/ Албанијом. Срби, као "реметилачки фактор" и "великосрпска опасност" били би тако пацификовани и дугорочно (трајно?) историјско-геополитички стављени *ad acta*. Овај геополитички сценарио јесте катастрофистички, али је емпиријски доказано да је остварив. Упркос свему, могућности за спречавање његове реализације постоје.

ЛИТЕРАТУРА

- Борозан Ђ. (1995): **Велика Албанија – поријекло, идеје, пракса**, Војноисторијски институт Војске Југославије, Београд.
- Група аутора (1998): **Велика Албанија – замисли и могуће последице**, Институт за геополитичке студије, Београд.
- Група аутора (1998): **Косово и Метохија – изазови и одговори**, Зборник радова са округлог стола "Геополитичка судбина Косова и Метохије" (уредник: Милош Кнежевић), Институт за геополитичке студије, Београд.
- Дедијер Ј., (1998): **Стара Србија – географска и етнографска слика**, Слободна књига, Београд. (репринт издања Српског књижевног гласника, Београд, 1912.)
- Илић Ј. (1994): **Геополитичке особености Балканског полуострва и српско питање – историјско-географски преглед**, Зборник радова "Основни принципи разграничења држава", Војно-географски институт, Београд.
- Степић М. (2001): **У вртлогу балканизације**, ЈП Службени лист СРЈ; Институт за геополитичке студије, Београд.
- Степић М. (2004): **Српско питање – геополитичко питање**, Јантар-група, Београд, 2004.
- Танасковић Д., Радовановић М., Милошевић М., Пандуревић В., Степић М., Кресовић Т., Чолић В., (2001): **Југоисток Србије – континуитет кризе и могући исходи**, Институт за геополитичке студије, Београд.
- Цвијић Ј. (1987): **О националном раду** (говор одржан у Колу српских сестара), "Говори и чланци", Сабрана дела, књига 3 (том I), САНУ; Књижевне новине; Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Цвијић Ј. (1987): **Политички значај Новопазарског санџака**, "Говори и чланци", Сабрана дела, књига 3 (том I), САНУ; НИРО Књижевне новине; Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

MILOMIR STEPIC

Summary

KOSOVO-METOHIA COMPONENT OF DE-SERBING THE BALKANS – A POSSIBLE EPILOGUE AND ITS GEOPOLITICAL CONSEQUENCES

Ethnic Serbian areas have continually, throughout history, been the most respectable geopolitical factor on the Balkans. Regarding the fact that the Balkans have an extremely great strategic significance, permanent attempts of great forces, together with the Serbian neighbours (mutually linked by symbiosis of interests), were to diminish as much as possible the significance and position of the Serbian factor. That is performed by complex de-serbization of the Balkans, and this process has two basic characteristics: first, the spatial encompassing (it is carried out in all Serbian areas, especially along the boundary regions – from the west and north-west, from the north, from the east, and particularly intensively from the south, i.e. from the direction of the "Old Serbia"). The second characteristic is operational multi-dimensionality (by synchronized activity of various ways of populational decrease, mostly forced cultural-civilizational overturning, propaganda-psychological pressure and creating of the complex of "collective guilt" and "disrupting factor", as well as by geopolitical fragmentation and spatial reducing – by preventing the foundation of a united Serbian state).

The process of de-serbing is taking place exactly in the Serbian historical, national, cultural-civilizational and state-founding centre – Kosovo and Metohija. This may have fatal long-term geopolitical consequences for modern Serbia and all ethnic Serbian areas. The rate was particularly accelerated after the war, establishing of the NATO military control and international protectorate, and formation of actual Albanian government in the year 1999. The epilogue is expected with the official separation of Kosovo and Metohija from Serbia. This would happen by a hypothetical "finished act" of forced territorialization and setting up the border lines.